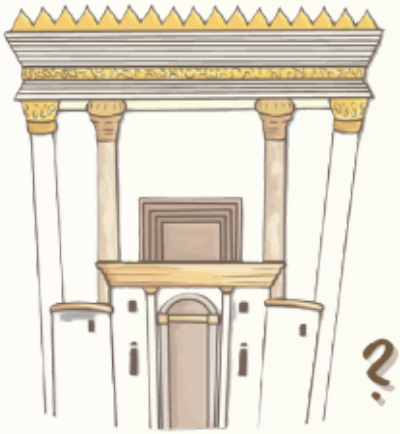

מי ב"א?

מדינה יהודית בדרך אמת

מאמר מאת ר' עודד כי-טוב

נצח ישראל לא ישקר

שבוע הנצח

אנו נמצאים כעת בשבוע או בשלב הרביעי במִתווה שאנו מנסים להתוות לדרך התקדמותה של המדינה ממצבה הנוכחי שעיקר עניינו, לכאורה, סיום הגלות, בחינת יציאת מצרים, אל עבר מדינה גאולית שספר התורה על לבה וכבוד ה' חופף עליה, בחינת סיני, בה מתממש בנין המלכות(=תרי"ג)-דאצילות, ה"שכינה" עלי-ארץ, תכלית כוונת הבריאה.

התחלנו (בגליון 170) בחסד אברהם, המאמין הגדול הקורא בשם ה', הטוב ומיטיב לכל באהבה ובשיוויון אוניברסלי, ומשחרר את העולם כולו מן הקיבעון האלילי ותבניותיו. מדינה הקוראת בשם ה' אלקי אברהם, "א-ל עולם", מַשְׂרָה רוח טובה ומעוררת אֱמון בכוונותיה הטובות, וזהו המפתח הראשון לכל מהלך של תיקון.

אך מיד נדרש, בשבוע השני שגם הוא בניסן-ראש-חדשים, "להוליד" את יצחק-בן-שרה, היפוכו של אברהם, שהוא ה"מרכבה" למדת היראה-הגבורה (השוים גם בגימטריא!), בכדי שלא תתפוגג האהבה ותנוצל לרעה. כאן מתחילה הלאומיות הישראלית המבררת היטב מי לנו ומי לצרינו, ודוחה בתוקף של "דינים" את כל החשוד לצרור אותה, ללא פחד וללא פשרות. שני השלבים הללו הם כשני כנפיים שאי אפשר לפרוח או להתקדם ללא שיתוף-פעולה הדוק ביניהם.

מכאן עברנו (בגליון 172) לשבוע יעקב, הפותח את חדש אייר, "חדש המדינה" (הקיימת, אך כנראה גם העתידית), שהוא גם חדש הרפואה והבריאות. יעקב שיופיו מעין אדם הראשון, מייצג את האחדות הבסיסית של ההפכים בשרשם – בתוך עצמו ממש מתאחדים כל השבטים השונים ומגלים ש"אין בלבם אלא אחד" כמוהו, ושבעים נפשות-ביתו שהם שרש לכל שבעים אומות שבהם נפוצו בהמשך, בכדי לאסוף את כל האובדים והנדחים, ניצוצי האור והיופי הפזורים-לרוב בעולם כולו, שגם לגביהם חל במדה מסויימת העיקרון של "מטתו שלימה", וגם עליהם חלים רחמי-האב-על-בנים, כדרך שאדם מזדהה עם עצמו. המיזוג-הגמיש המופלא הזה הוא "תפארת ישראל" השָׂשָׂה בגווניה הרבים והשונים, ומכאן שרש הרפואה (כמובן גם משיתוף השרשים פאר-רפא), עד כדי שאמרו "יעקב לא מת" (- אותיות "אמת ליעקב"). לכך מתחברת העובדה שיעקב יושב-האהלים הוא "עמוד התורה" שכתוב בה אמת, וכל עניינה (גם בטרם סיני!) ליישב היטב את כל ההפכים בלא לוותר על אחד מהם, ובכך להבריאם-לאזנם ולאסוף אותם הבָּיתה, אל מקורם.
התפארת נחשבת "גוף" המדות ולִבָּם ומרכזם והתכללותם זו בזו. אך כעת עוברים אנו אל שבוע הנצח, (הבא לאחר התפארת בפסוק הספירות שב"ויברך דוד"), שגם הוא מרכזי, בהיותו השבוע האמצעי בספירת העומר.

נצחון נצחיות וניצוח

שלשת המשמעויות הללו כלולות בשרש נצח, והן קשורות מן-הסתם זו בזו: המנצח על המלאכה, כמו "המנצח בנגינות", "מחזיק בראשו" את כל היצירה או המפעל באופן "הרמטי" לגמרי, ועל כן יכול הוא לנצח-לגבור על כל הסטיות או הזיופים העלולים, וליצור יצירה בת-קיימא שתעמוד לנצח.

משה רבינו, מלבד שהוא הדעת הכוללת המהווה מפתח לכל ששת המדות, במדות הפרטיות הוא ה"מרכבה" לספירת הנצח, וכידוע מסדר האושפיזין-הרועים של סוכות. משה "מוֹרֶאֶה בהר" את תבנית המשכן השלימה והוא זה המנצח על המלאכה שעושים על פיו כל האחרים (מלבד הוא עצמו!). אף הוא "המנצח בנגינות" בתור ראש הלוויים-המשוררים, וממנו למדו במסכת ערכין את "עיקר שירה מן התורה". [וראו בספר עזרא (ג,ו-י), שמלאכת הבית השני התבצעה בניצוח הלויים עליה, יחד עם שירתם-נגינתם].
אף הוא, משה, המנצח הגדול את פרעה ב "יד חזקה" (יד של מנצח-תזמורת...) ואת סיחון ועוג, וכל דבריו בספר משנה תורה באים לצוות על נצחון שלם ללא רפיון וללא מורא, וכך הם דבריו האחרונים בטרם מותו: אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאוותך, ויכחשו אויביך לך ואתה על במתימו תדרוך! ומאחר ש"לא קם כמשה", הריהו מייצג גם את הנצחיות-בזמן. "לא מת משה" אלא "עומד ומשמש" אי-שם, ככוחו אז כוחו עתה ותורתו לא תהא מוחלפת. וכל זה מתוך וודאותו המוחלטת בתמונה השלימה, כי "תמונת ה' יביט", היינו במבט עליון, כפי שנראים הדברים בעיניים של ה' עצמו (כפירוש רבינו בעל התניא).

בטחון (עצמי) וחינוך

המקבילה הנפשית של ספירת הנצח היא מדת הבטחון. הבטחון בה' הכל-יכול, אשר הוא הנותן לך כח לעשות בכוחך ועוצם ידך שלך, הוא התנאי העיקרי לנצחון-של-אמת, נצחון מוחלט ונצחי, ומכאן כמובן הבטחון-כפשוטו, בטחון קיומי שהוא תולדה ישירה של בטחון גמור בצדקת הדרך היכול לנבוע רק מאמונה שלימה בה' ותורתו שהנחיל לנו רבינו משה בוודאותו השלימה [ולפיכך נקראת התורה בפרשת חוקת "ספר מלחמות ה'", וכפי שבא לביטוי במלחמת יפתח בבני עמון שמפטירין בה בסדר חוקת, שניצח מתוך בירור-תורני-מקדים בצדקת דרכו]. נקל לראות שהספק הקיומי המתמשך במדינה הנוכחית וחוסר היכולת לנצח חד-משמעית (ונצחית) את אויביה, נובע ישירות מספיקות בצדקת דרכה כל עוד אינה קוראת בשם ה'.

וכך הוא הדבר לגבי כל הנושא של חינוך, השייך במיוחד לספירת הנצח, שכן עיקר עניינו להנציח את המסר בלב החניך ולנטוע בו בטחון עצמי שאכן יֶשנָה דרך אמת לחתור ולהגיע אליה בוודאות שלימה. לשם כך צריך המחנך לבטחון-עצמי מושלם בעצמו ובתלמידיו-חניכיו, בלא להרפות לרגע עד שיהפוך החניך עצמו למחנך. משה "ספרא רבא דישראל" (- גם במובן של סופר-מלמד-תינוקות!) הוא המחנך המובהק לדורות עולם, וגם כי נזקין לא נסור מחינוכו. אם-כן אפוא, תיקון-מן-השרש וייסוד-מחדש של "משרד החינוך", כמו גם "משרד הבטחון", שייכים מאד לשבוע הנצח.

[ונכון להעיר כאן, כי יתכן שההבחנה העיקרית, האובייקטיבית, בין "המצב הדתי" ו"המצב החילוני" (ולהבדיל – גם בין האופי היהודי לאופי הנכרי), קשורה מאד לענין זה של תודעת העתיד והחתירה אליו. אנשים טובים וטובים-פחות ישנם כאן וכאן, אך הדתי חדור מתולדתו במודעות של עתיד וודאי, ועיקר "השקעותיו" בטיפוחו (כפי שהוריו השקיעו בו), בעוד ש"סתם חילוני", גם הטוב והישר-באדם, איבד את בטחונו-בעתיד, ורוב מאמציו וכישוריו מתבזבזים על ההווה החולף. זה מסביר את התופעה המדהימה (את החילונים ישרי הלבב): כיצד-זה מצליחים הדתיים "להסתדר" ולהפיק כה-הרבה מן המעט שבבסיס הכנסתם. ודי בזה למבין].

"הנביאים בנצח"

-כך ידוע בחכמת האמת, כנראה על סמך דברי שמואל הנביא לשאול המלך הראשון: וגם נצח ישראל לא ישקר. בימי שפוט השופטים (ושבוט השבטים) "אין חזון נפרץ" ככתוב, כי האמת נעשית-אז עדרים עדרים, ואילו הנביא חותר לשמוע את דבר ה', האחד הפשוט שאין דורש ואין מבקש אותו. רק כאשר מגיע עידן המלכות ומתבקש מלך-מַאֲחֵד, זוכה שמואל שנועד למשוח, לנבואה, שעניינה וודאות אלקית בדרגה שלמעלה מכל ספק, לזהות את המלך-האחד המייצג עלי-ארץ את נצח ישראל (מה שלא זכה לו שאול אלא דוד).

אמנם "לא קם כמשה" בבטחונו המוחלט, הנובע מראייתו ב"אספקליא מאירה", שעל כן הוא מתנבא בלשון זה הדבר, כי שכינה מדברת מתוך גרונו ממש, אך גם שאר הנביאים-תלמידיו חותרים לאותה וודאות בדרך של "דימוי מילתא למילתא" ומתנבאים בלשון כה אמר ה'. והנה "כל ישראל בני נביאים הם", כלומר בעלי "מבִינוּת" בנבואה, ואף-גם מובטח לנו (בדברי יואל הנביא ועוד) שעתיד הקב"ה לשפוך את רוחו על כל בשר וינבאו הבנים והבנות. אימתי יהיה הדבר הזה? יש לשער כי ככל שתפשוט בקשת המלכות-דקדושה בציבור הרחב ויתעוררו שאלות חדשות רבות הדורשות הוראות שעה למכביר. העידוד המכין לקראת התחדשות הנבואה והציפיה אליה (כידוע שהנביאים נקראים "צופים" על שם צָפִיתם פני עתיד וצְפִיָתם לדבר ה' וישועתו), הוא ממשימותיו של שבוע הנצח.

[ואגב-כך הערה הקשורה לפרשת שמיני שקראנו בשבוע שעבר: בסוף הש"ס (נדה סא,ב) אומר רב יוסף (בגימטריא משיח) מצוות בטילות לעתיד לבוא! והנה אם מדובר בימות המשיח אשר אין בינם לבין העולם הזה אלא שעבוד מלכויות בלבד, יש לפרש: שייעשו המצוות ב"מודעות טבעית" ללא צורך בציווי, ויהא אז "גדול שאינו מצווה מן המצווה ועושה", בניגוד לכלל ההפוך שחל היום כידוע (ונאות לרב יוסף שהיה סומא הפטור מן המצוות, ונצטער על כך שכעת איננו מצווה ועושה). והנה משה עצמו שזכה לשער המ"ט כמו שאמרו בגמרא מפסוק "ותחסרהו מעט מאלקים", הריהו סמוך כל העת אצל השכינה המדברת מתוך גרונו (וכפי שדייקו חכמים מפרשת השבוע, אחרי מות, שאהרן ב"בל יבוא בכל עת", אבל משה רשאי להכנס בכל שעה אל קדש הקדשים), ודבָרוֹ הוא-זה הדבר אשר דברו ה', והוא עצמו בבחינת מלך המשיח, המְמַצֵע בין עולמנו לעולם הבא. אמנם כל האחרים צריכים "לומר דבר בשם אומרו" (- הדבר האחרון במ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם) – בשם (או בהשראת) משה אבי הנביאים. ונדב ואביהוא גם אם פעלו ללא-ספק מתוך אש-קדש ווַדאוּת אלקית, נתבעו על שעשו דבר "אשר לא צוה אותם" משה, אולם לעתיד יבוא זמן שכולו משיח, והכל יפעלו בקדושה באופן ספונטאני כמשה עצמו ללא צורך בציווי, ובזמן קצר ייעשו כל התיקונים הנדרשים].

ולסיום – עידוד העליה לארץ

ידוע כי ששת הספירות מחסד ועד היסוד קרויות גם ו"ק – ו' קצוות של כל גשם, וספירת הנצח מכוונת כנגד מעלה ("עומק רום" בלשון ספר יצירה). מכאן אומר מורי הרה"ח ר' יצחק גינזבורג שליט"א (שבאופן כללי רובי תורתי מכוחו ומכח-כוחו), בספר "תיקון המדינה", שלשבוע הנצח שייך במיוחד עידוד העליה לארץ, בדרישה נחרצת שבעבורה נצרך כמובן בטחון עצמי מצדנו בצדקת הדרך, עם בהירות גמורה בכך שאכן ארצנו-מדינתנו ראויה לשמה, יהודית-ייחודית במובהק, מה שמקרין כח ובטחון בכל יהודי העולם לזנוח בטחון כלכלי מדומה-עכשָוִי לטובת העתיד הבטוח ומאיר ובוקע כאן בארצנו, בה נתונה נחלה לכל איש ישראל, הזדמנות להתפתחות אישית באין-ערוך, ומרחב-פעולה חפשי באמת לטובת העולם כולו (וראו שם אריכות דברים בענין זה כיד ה' הטובה עליו).

שבת שלום ומבורך!